



ปรัชญาทางการเมือง  
**Political Philosophy**

ผู้สอน ดร.สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์

ดร.สืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์

# รายงานกลุ่ม

- ให้นักศึกษาทำรายงานเกี่ยวกับประวัติ ผลงานด้านปรัชญาการเมืองของนักปรัชญาการเมืองตะวันตก และตะวันออก แนวคิดที่สำคัญ พร้อมข้อโต้แย้ง พร้อมทั้งนำแนวคิดที่ได้มาอธิบายเหตุการณ์ทางการเมือง มาอย่างละเอียด (กลุ่มละไม่เกิน **3** คน)

- 1. บารุค สปิโนซา
- 2. อาเล็ก ซิส เดอทอกเกอวิลล์
- 3. จอห์น รอลส์
- 4. มิเชล ฟูโกต์
- 5. อิมมานูเอล คานท์
- 6. เดอะ เฟดเดอริส เปเปอร์
- 7. เอ็ดมันด์ เบิร์ก
- 8. แอนโทนิโอ กรัมสซี
- 9. จอร์จ ดับเบิลยู. เอฟ. เฮเกล
- 10. อาดัม สมิธ
- 11. มองเตสกีเอร์
- 12. ฮูโก โกรเชียส
- 13. แดร์ริดา
- 14. มาร์ติน ไฮเดกเกอร์
- 15. ลีโยตาร์ด
- 16. ชงจื่อ
- 17.
- 18. เจ.อาร์.อาร์. โทลคีน



- รายงานเดี่ยว
- **ขั้นที่ 1** ให้นักศึกษาทำรายงาน โดยการนำแนวคิดทฤษฎีการเมืองจาก นักปรัชญาการเมืองที่ได้ศึกษามา พร้อมทั้งยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางการเมืองเมืองไทย และนำแนวคิดที่ได้มาอธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองเมืองไทย มาอย่างละเอียด (เขียน **ขั้นต่ำ 10** หน้า ลงในกระดาษรายงาน)
- **ขั้นที่ 2** ให้สรุปและจับใจสำคัญความคิดทางการเมืองของนักปรัชญาที่กลุ่มเพื่อนรายงานโดยการเขียน



## บทที่ 1

# ปรัชญาและทฤษฎีทางการเมืองเบื้องต้น



## ■ ความนำ

### ลักษณะและขอบเขตของปรัชญา

ถ้าจะพิจารณาความหมายโดยศัพท์ ของคำว่า คำว่า ปรัชญา (มีที่มาจากภาษาสันสกฤต **प्रज्ञा** ปฺรชฺญา) หมายถึง "ความรอบรู้" (ซึ่งเป็นคำเดียวกันใน ภาษาบาลี คือคำว่า ปัญญา) เป็นศัพท์บัญญัติแทนคำว่า **philosophy** ในภาษาอังกฤษ (ที่มีรากศัพท์มาจากคำกรีกโบราณ: **Φιλοσοφία** ฟิโล โซเฟีย) ที่มีความหมายว่า ความรักอันเป็นแรงผลักดันให้แสวงหาความรอบรู้นั้น ส่วนตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้คำจำกัดความว่า วิชาว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง



## ■ ความนำ

### ลักษณะและขอบเขตของปรัชญา

สำหรับคำว่า นักปรัชญา (Philosopher) พินากอรัสเป็นผู้บัญญัติไว้ เมื่อราวปี 570-495 ก่อนค.ศ. โดยเกิดจากการสมาสคำว่า φιλος φίλος (Philos) แปลว่า ความรัก และ σοφία โซเฟีย (Sophoi) แปลว่าความรู้หรือผู้รอบรู้ เมื่อรวมกันจึงมีความหมายว่า ผู้รักในความรอบรู้ (Lover of Wisdom) หรือ ความปรารถนาจะเข้าถึงความรู้ ซึ่งนักปราชญ์ในยุคนั้นรอบรู้วิทยาการหลายสาขา



จากความหมายข้างต้น เราจะพบว่า ปรัชญา เป็นเรื่องของการใช้ปัญญาเพื่อไตร่ตรองในสิ่งที่ตนสงสัย หรือในสิ่งที่ตนยังคิดว่าเป็นปัญหาอยู่ เพื่อใช้ปัญญาไตร่ตรองถึงคำตอบที่เป็นไปได้

ดังนั้น ปรัชญา จึงเป็นเรื่องของผู้ใช้ปัญญา ผู้ที่ไม่ยอมรับสิ่งใดโดยง่าย และเป็นผู้ที่สงสัยใคร่รู้ตลอดเวลา

ส่วนวิชาปรัชญาก็คือ บันทึกการบุกเบิกสำรวจความลับของจักรวาล

ซึ่งในบางสำนักให้การยกย่อง ปรัชญา ว่าเป็นมารดาแห่งองค์ความรู้ทั้งหมด เนื่องจากนักปรัชญาต้องศึกษาทุกเรื่อง เนื้อหาของปรัชญาเกินพรมแดนกว้างที่สุดเท่าที่สติปัญญาของมนุษย์จะอำนวย



อาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาเป็นเรื่องของความรู้ ทั้งการแสวงหาความรู้ (Seeking Wisdom) และความรู้ที่ค้นพบแล้ว (Wisdom Sought) ล้วนอยู่ภายในขอบข่ายวิชาปรัชญาทั้งสิ้น ซึ่งในการแสวงหาความรู้ มนุษย์มักจะมีคำสั่งจูงตั้งคำถามและหาคำตอบอย่างมีเหตุผล หรือเรียกสิ่งนี้ว่า การคิดแบบปรัชญา (Philosophical Thinking) ส่วนความรู้ที่ค้นพบแล้วเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแสวงหา กล่าวคือ มนุษย์ได้ค้นพบคำตอบเกี่ยวกับความจริง ซึ่งเราเรียกว่า ความรู้เชิงปรัชญา (Philosophical Knowledge)



- ภาพเขียน โดย **Herrade de landsberg** ในศตวรรษที่ 12
- แสดงถึง.....





## ■ วิวัฒนาการของปรัชญาของมนุษย์ ได้แก่

1. ปรัชญาดึกดำบรรพ์ (Primitives) หมายถึง ปรัชญาของมนุษย์ดึกดำบรรพ์ ตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ในโลก ซึ่งคาดว่ามนุษย์อยู่ในสภาพที่ไร้อารยธรรม ไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลก คงมีสภาพปัญหาาร่วมกัน คือ ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ เช่น ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว น้ำท่วม เป็นต้น และคาดว่าภัยธรรมชาติเกิดจากเทพ หรือเทพเป็นผู้คลั่งบันดาลให้เกิด มนุษย์จะพ้ันภัย ก็ต้องเอาใจเทพ ไม่ว่าจะเป็นการถวายของบูชา เป็นต้น และยังมี ความเชื่อ โลกมีลักษณะที่ตายตัว “เอกภพ”



- บางแห่งดึกดำบรรพ์สร้างอารยธรรมได้เร็ว ก็พ้นจากสภาพดึกดำบรรพ์เข้าสู่สภาพอารยธรรมได้เร็ว เช่น ชาวอียิปต์ ชาวเมโสโปเตเมีย ชาวอิสราเอล ชาวอินเดีย ชาวจีน ชาวกรีก เป็นต้น
- 2. **ปรัชญายุคโบราณ** หมายถึงปรัชญาของชนชาติโบราณต่างๆ นับตั้งแต่เริ่มมีหลักฐานบันทึกไว้
- 3. **ปรัชญายุคกลาง** หมายถึง ปรัชญาของมนุษย์ซึ่งอยู่ในระหว่างปี ค.ศ.529-ปี ค.ศ.1500
- 4. **ปรัชญายุคใหม่** หมายถึง ค.ศ.1500 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน



- **ปรัชญาหรือประวัติศาสตร์ปรัชญาตะวันตก** หมายถึงปรัชญาของชาวยุโรปและชาวอเมริกัน ซึ่งมีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับยุคดังนี้
  1. **ปรัชญาดึกดำบรรพ์** หมายถึง ปรัชญาของชาวตะวันตกก่อนเริ่มมีอารยธรรมโบราณ ซึ่งคาดว่าปัญหาสำคัญของยุคนี้ คือ ปัญหาเรื่องภยธรรมชาติเหมือนที่อื่นๆ
  2. **ปรัชญากรีกโบราณ** หมายถึง ปรัชญาของชาวตะวันตกที่เริ่มโดยชาวกรีก ซึ่งได้ชื่อว่าพัฒนาอารยธรรมตะวันตกขึ้นเป็นครั้งแรก โดยแบ่งเป็น 3 สมัย ดังนี้



- สมัยเริ่มต้น
- ทาเลส (thales) ได้ชื่อว่าเป็นบิดาของปรัชญาชาวตะวันตกและเป็นผู้เริ่มปรัชญากรีกโบราณไว้ ปัญหาที่ทาเลสตรึงตรองต่างไปจากปัญหาของปรัชญาดึกดำบรรพ์ ปัญหาคือมนุษย์สามารถอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติโดยไม่ต้องอ้างเทพเจ้า เพราะเอกภาพมีกฎเกณฑ์ตายตัวของมัน สิ่งต่างๆมีวิวัฒนาการมาจากสารเบื้องต้นเดียวกัน คือ น้ำ นั่นหมายความว่า น้ำนั้นเองได้วิวัฒนาการหรือเปลี่ยนแปลงตนเองตามกฎเกณฑ์ออกมาเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ นักปรัชญากลุ่มนี้ได้แก่อแนกซิมซานเดอร์ อแนกซิมาเนส เฮราคลิตัส อแนกซากอรัส เป็นต้น



- สัมภาษณ์เรื่อง
- ยุคสมัยรุ่งเรือง ได้แก่ ปรัชญาของปราชญ์คนสำคัญของกรีกโบราณ คือ โสกราตีส (Socrates) เปลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) ปัญหาสำคัญของนักปรัชญากรีกสมัยรุ่งเรืองก็คือ ปัญหาเรื่อง สมรรถภาพหรือความสามารถของมนุษย์ที่จะรู้ ปัญหาดังกล่าวคือ มนุษย์มีความสามารถพอที่จะรู้ความเป็นจริงได้หรือไม่ ถ้ามีสิ่งที่เป็นจริง หรือ สิ่งที่จริงที่สุดมีอยู่จริง มนุษย์สามารถพอหรือไม่ที่จะรู้จักสิ่งนี้



- สมัยเสื่อม หมายถึง ปรัชญากรีกยุคหลังอริสโตเติล (Aristotle) ซึ่งเป็นเวลาในช่วงสมัยของการขยายตัวของมหาอาณาจักรโรมัน ซึ่งโรมันให้เสรีภาพในการเผยแพร่ศาสนา ดังนั้นผู้นับถือศาสนาที่เคยเรียนรู้ปรัชญากรีกมาก่อน จึงพยายามใช้ปรัชญากรีกสนับสนุนความเชื่อทางศาสนาของตน
- ผู้ริเริ่มปัญหานี้ คือพวก โซฟิสต์ (Sophists) กล่าวคือนักปรัชญาแต่ละคนตอบไปตามความคิดเห็นของตนเท่านั้น สอวทโสกราตีส เพลโตอริสโตเติล เชื่อว่ามนุษย์มีสมรรถภาพพอที่จะรู้ความเป็นจริงได้



## สาขาต่างๆ ของปรัชญา

ปรัชญา (**Philosophy**) คือ องค์ความรู้ที่มุ่งศึกษาถึงสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่เป็นพื้นฐานของสิ่งต่างๆ โดย “ปรัชญา” ได้แบ่งสาขาย่อยออกเป็น 4 สาขา ได้แก่

- อภิปรัชญา (**Metaphysics**) มุ่งศึกษาถึงแก่นแท้หรือความเป็นจริงสูงสุดของสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ เช่นคำถามที่ว่า ความจริงแท้มีอยู่จริงหรือไม่ สิ่งที่เป็นแก่นสารของสิ่งต่างๆ ในโลกนี้มาจากอะไร เป็นต้น



## สาขาต่างๆ ของปรัชญา

- ญาณวิทยา (**Epistemology**) บางครั้งเรียกว่า ทฤษฎีความรู้ (**Theory of Knowledge**) มุ่งศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับว่ามนุษย์รู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างไร เช่น การใช้ประสาทสัมผัส การอนุมาน เป็นต้น
- สุนทรียศาสตร์ (**Aesthetics**) มุ่งหาคำตอบในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับความงาม คำถามที่มักถามกันในสาขาของปรัชญานี้ ได้แก่ ความงามคืออะไร ความไพเราะคืออะไร สิ่ง que เรียกว่าความงามนั้นมีความงามในตนเอง หรือมนุษย์ให้คำมัน



## สาขาต่างๆ ของปรัชญา

- จริยศาสตร์ (**Ethics**) มุ่งศึกษาถึงสิ่งที่ควรจะเป็น  
ตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ที่ควรจะเป็น กล่าวคือ อะไรคือ  
สิ่งที่ควรกระทำ อะไรคือสิ่งผิด อะไรคือสิ่งถูก ยกตัวอย่าง เช่น  
การโกหกเป็นสิ่งผิดหรือไม่ หรือว่าผิดในบางกรณี โกหกสีขาว  
ถูกต้องหรือไม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จริยศาสตร์ มีความสัมพันธ์  
กับ ศีลธรรม (**Morality**) ที่หมายถึง พฤติกรรม ลักษณะ  
การกระทำ หรือพฤติกรรมที่เหมาะสม



# สาขาของปรัชญาการเมือง

ปรัชญา (Philosophy)

อภิปรัชญา  
(Metaphysics)

ญาณวิทยา  
(Epistemology)

สุนทรียศาสตร์  
(Aesthetics)

จริยศาสตร์  
(Ethics)

ตรรกวิทยา  
(Logic)

ปรัชญาการเมือง  
(Political Philosophy)



ดังนั้น คำว่า ประชากรเมือง จึงมาจากการนำคำว่า  
ประชา+การเมือง มีความหมายว่า องค์ความรู้หนึ่งที่มุ่งศึกษา  
ถึงสิ่งที่เป็นพื้นฐานในทางการเมือง หรือเรื่องราวสาธารณะ หรือ  
เรื่องราวเกี่ยวกับทุกคน โดยมีคำถาม เช่น สังคมการเมืองหรือรัฐ  
คืออะไร เราจำเป็นต้องอยู่ในสังคมการเมืองหรือรัฐหรือไม่  
ผู้ปกครองที่ดีควรเป็นอย่างไร

\* Politics (Politika) = Polis




ส่วนคำว่า ทฤษฎีการเมืองมีต้นกำเนิดมาจากการที่มนุษย์เป็น  
สัตว์ที่มีความคิด รู้จักแก้ไขเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับ  
สิ่งแวดล้อม (เพื่อให้) การดำรงชีวิตของมนุษย์ มีความสุข และ  
ความสะดวกสบาย สถาบันทางสังคมกำเนิดขึ้นมาตามธรรมชาติ  
สัญชาตญาณของมนุษย์ อันได้แก่ ครอบครัว รัฐ กฎหมาย  
ศาสนา ฯลฯ



## 2) ความหมายและลักษณะของทฤษฎีการเมือง

### 2.1 ทฤษฎีการเมือง (political theory)

เป็นสาขาหนึ่งของรัฐศาสตร์ และถือเป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญาด้วย ในการศึกษาทฤษฎีการเมืองนั้นมีศัพท์เฉพาะหลายคำที่เกี่ยวข้อง และควรที่จะทราบความหมาย ศัพท์เหล่านี้ ได้แก่ ความคิดทางการเมือง ปรัชญาการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง สังคมการเมืองและลัทธิทางการเมือง



## ความคิดทางการเมือง (political thought)

หมายถึง ความคิดที่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองอย่างกว้างๆ ที่เป็นเสมือนยาหม้อใหญ่ที่รวมหลายอย่างเข้าด้วยกัน ซึ่งมีแนวโน้มเป็นไปทางพรรณนา (descriptive) ว่ามีความคิดเช่นใด อย่างไร

ปรัชญาการเมือง (political philosophy) เป็นการศึกษาการเมืองในระดับที่ลึกซึ้ง และเกี่ยวโยงกับวิชาอื่นด้วย มักเน้นหลักจริยธรรมที่เป็นเสมือนหลักการ หรือเหตุผลที่ถูกต้องและมีคุณธรรม



## อุดมการณ์ทางการเมือง ( political Ideology )

มักใช้ในรูปแบบของความคิด ความเชื่อ ในระดับที่ไม่ลึกซึ้ง เน้นความเชื่อ ศรัทธามากกว่าเหตุผล แต่มีเหตุผลและมักเป็นพลังผลักดันให้เกิดการกระทำ หรือความเคลื่อนไหวทางการเมือง

## สังกัปทางการเมือง (political concept)

หมายถึงความคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับศัพท์เชิงนามธรรมทางการเมือง เช่น ความยุติธรรม จุดมุ่งหมายแห่งรัฐ ผู้ปกครองที่ดี เสรีภาพ ความมั่นคงแห่งรัฐ เป็นต้น



## ลัทธิทางการเมือง (political Ism)

ได้แก่ หลักการทางการเมืองซึ่งมีลักษณะ  
ผสมผสานจากความคิดหรือทฤษฎีของเมธี ประกอบกัน  
เป็นแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมือง ซึ่งแนะจัดวางอำนาจ  
โครงสร้างทางการเมือง ความเกี่ยวพันระหว่างขององค์กร  
ที่ใช้อำนาจกับบุคคล



## ทฤษฎีการเมือง

ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะให้ความหมายในทฤษฎีแบบศาสตร์มากขึ้น ดังนั้น

ยอร์ช แคมแพ็บบ์ ให้ความหมายว่า เป็นข้อเขียนที่เสนอทฤษฎีหรือแนวคิดที่คิดว่าดี และถูกต้องเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างทางการเมือง

รอเบิร์ต อี เบอร์ฟี ให้ทฤษฎีว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์หรือปรัชญาการปกครอง

เอดเวิร์ด สมิธ กล่าวว่า เป็นส่วนทั้งหมดของคำสอน (Doctrine) ที่เกี่ยวกับการกำเนิด, รูปแบบพฤติกรรม และจุดมุ่งหมายของรัฐ



## ความแตกต่างระหว่างทฤษฎีการเมืองกับปรัชญาการเมือง

ข้อแตกต่างคือ

ปรัชญาการเมือง มีขอบเขตกว้างกว่าทฤษฎี และปรัชญาจะมุ่งอธิบายปรากฏการณ์ของทางการเมือง

ส่วนทฤษฎีการเมือง จะมุ่งอธิบายปรากฏการณ์ หรือหลักการ ขบวนการ และหลักการของปรัชญาจะเน้นทางจริยธรรม ส่วนทฤษฎี อาจจะ ไม่พิจารณาจริยธรรมก็ได้

ตัวอย่าง การศึกษาทางทฤษฎีการเมืองที่เน้นเฉพาะเรื่อง



เช่น ในทางรัฐศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองในระบบพหุพรรคหรือระบบหลายพรรค มีแนวโน้มจะวิวัฒนาการกลายมาเป็นระบบสองพรรค

ในระดับปรัชญา อาจกล่าวได้ว่าหลังจากพิจารณาหลายๆ ศาสตร์แล้วมีแนวโน้มเข้าสู่ระบบทวิภาวะ (Binary system)

เช่น ระบบครอบครัว ก็มีสามีและภรรยา ระบบการศึกษา ครูกับศิษย์ ระบบศาสนาและจริยธรรม ก็มีความดีกับความชั่ว เป็นต้น



## ทฤษฎีการเมืองแตกต่างจากอุดมการณ์ทางการเมือง

กล่าวคือทฤษฎีการเมืองมีความลึกซึ้งกว่า เพราะอุดมการณ์การเมือง เป็นเพียงความเชื่อ ความศรัทธา โดยไม่ใช่หลักเหตุผลประกอบ ส่วน อุดมการณ์อาจเรียกเป็น “ทฤษฎีแบบชาวบ้าน” คือไม่ลึกซึ้งมากนัก ตัวอย่างเช่น การรู้จักประชาธิปไตยนี้เป็นแบบท่องจำโดยไม่ทราบว่า ประชาธิปไตยเป็นการวิเคราะห์ในแง่ของสิทธิโดยธรรมชาติ, สัญญาประชาคม , การปกครองโดยกฎหมาย เสรีภาพ เป็นต้น



## ทฤษฎีการเมืองกับลัทธิการเมือง

ลัทธิ มักจะเกิดขึ้นจากการผสมผสานทฤษฎีการเมืองหลายทฤษฎี โดยนำบางส่วนมาผสมกลมกลืนสอดคล้องกับความต้องการที่จะใช้

เช่น ลัทธิคอมมิวนิสต์ ก็คือ การรวมเอาบางส่วนของทฤษฎีการเมืองของคาร์ล มาร์กซ์ กับ เลนิน มาผสมกันเข้า



## จุดหมายปลายทาง (end)

ทฤษฎีการเมืองทั้งหลายมีความคล้ายคลึงกัน คือ การไฝ่หา “ สัมมา  
ร่วม” (common good) เป็นการสร้างสรรค์ให้สังคมมีความสุข การ  
ดำเนินชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินทางการเมืองที่ถูกต้องและมี  
ประสิทธิภาพ



## คุณค่าและประโยชน์ของทฤษฎีการเมือง

- 1) ช่วยให้มีการทำความเข้าใจทางประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลง , ความคิดทางการเมือง, การเคลื่อนไหวการเมือง
- 2) ช่วยให้เข้าใจคำศัพท์ที่ถูกต้องทางการเมือง เช่น เสรีภาพ, ประชาธิปไตย เป็นต้น
- 3) ความรู้ความคิดตามภาพของแห่งอดีต มีส่วนช่วยให้เข้าใจการเมืองในสมัยปัจจุบัน
- 4) ช่วยให้มีคามเข้าใจในนโยบายและการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง
- 5) เปรียบเหมือนเป็นตัวแทนแสดงให้เห็นถึงความรุ่งโรจน์ทางปัญญา



## ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการเมือง

- 1) ความสัมพันธ์ที่ยึดหลักเหตุผลนิยม กับความสัมพันธ์ที่ยึดหลัก  
สสารกับวัตถุนิยม
- 2) การศึกษาความคิดของมนุษย์จำเป็นต้องศึกษาสภาพแวดล้อม  
ทั้งทางธรรมชาติและสังคมของความคิด ความจริงแล้วจาก  
สภาพแวดล้อมได้หล่อหลอมหรือมีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์อยู่ไม่  
น้อย



3) หลักของเหตุผลหรือตรรกะในเรื่องกิจกรรมการเมือง ซึ่งขัดเกลาให้ชัดเจนโดยปรัชญาเมธีทางการเมืองที่สร้างสถาบันการเมืองขึ้นมา

4) กลุ่มสสาร มีความเชื่อว่า สถาบันการเมืองล้วนแต่เป็นผลมาจากบทบาทของประโยชน์ทางวัตถุหรือเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ของวัตถุทั้งหลาย คือ สภาพทางสังคม รายได้ ทรัพย์สินสมบัติ เป็นต้น

5) ข้อโต้แย้ง เช่น ทำไมชนชั้นเดียวกันที่มีสถานะทางสังคมเดียวกัน จึงมีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองไม่เหมือนกัน



## คำถามท้ายบทที่ 1

จงอธิบายความหมายของคำดังต่อไปนี้

- ปรัชญา
- ความคิดทางการเมือง
- ปรัชญาการเมือง
- อุดมการณ์ทางการเมือง
- สังคัปทางการเมือง
- และลัทธิทางการเมือง